

ПРАВА НА ВОЛЮ

№5 (210)
2007

Праваабарончы бюллетэнь

Новая хвала палітычных рэпрэсіяў

Заява
Праваабарончага цэнтра "Вясна"

Праваабарончы цэнтр "Вясна" выказвае глыбокую занепакоенасць у сувязі з пашырэннем палітычнага пераследу актывістаў моладзевых арганізацыяў і рухаў Беларусі.

На гэты час па крымінальной справе, узбуджанай па факце дзейнасці незарэгістраванай арганізацыі Малады Фронт, у якасці падазраваных праходзяць чатыры чалавекі: Алег Корбан, Дзымітрый Хведарука, непаўнагадована Наста Палажанка, Аляксей Янушэўскі.

13 сакавіка ў Прокуратуру г. Менску на допыт у якасці съведкаў па крымінальной справе супраць А. Корбана і Д.Хведарука былі выкліканыя Н. Палажанка і А. Янушэўскі. Аднак у прокуратуры моладзевым актывістам былі прад'яўленыя пастановы аб прызнанні іх падазраванымі ў межах крымінальной справы, узбуджанай па арт. 193.1 КК Рэспублікі Беларусь – дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі "Малады Фронт".

Мы лічым крымінальны пераслед Алега Корбана, Дзымітрыя Хведарука, Насти Палажанкі, Аляксея Янушэўскага выключна палітычным, а таксама занепаконенням інформацыйяй прамагчымася павелічэнне колькасці падазраваных па дадзенай справе.

Мы яшчэ раз нагадваем, што асуджэнне грамадzkіх актывістаў па арт. 193.1 Крымінальнага кодэксу зьяўляецца грубым парушэннем права на свабоду асацыяцыяў, гарантаванага Канстытуцыяй Беларусі і Пактам аб грамадзянскіх і палітычных правах.

Праваабарончы цэнтр "Вясна" патрабуе ад уладаў тэрміновага спынення крымінальнага пераследу моладзевых актывістаў, неадкладнага вызваленя ўсіх палітвязняў краіны, а таксама адмены ўсіх палітычна матываваных зъменаў Крымінальнага кодэкса.

Менск, 13 сакавіка 2007 г.

Фота byMedia.net

Запалохаць ня ўдасца!

Перад акцыяй на Дзень Волі ўзмацніўся ціск на актывістаў "Маладога фронту". Допыты моладзевых актывістаў адбываюцца па ўсёй Беларусі...

Актывістаў незарэгістраванай арганізацыі "Малады фронт" зноў выклікаюць на допыты. Менскай школьніцы Насыце Палажанцы і Аляксею Янушэўскому съледчы прокуратуры ўручыў пастанову аб tym, што цяпер яны маюць статус падазраваных у крымінальной справе, якую распачаў КДБ за ўздел у незарэгістраванай арганізацыі.

Дзесяцікласніца Наста Палажанка пойдзе на допыт разам са сваім бацькам і сацыяльным педагогам. Паводле Крымінальна-працэсualnага кодэксу яе ня маюць права дапытваць без дарослых, якія прадстаўляюць яе інтарэсы. Наста Палажанка азнаёмілася з пастановай съледства аб tym, што яна прызнаная падазраванай

у крымінальной справе за ўздел у незарэгістраванай арганізацыі. Нагадаем, 4 лютага супрацоўнікі міліцыі затрымалі 27 актывістаў "Маладога фронту". Зымітра Хведарука і Алега Корбана троє сутак трымалі ў съледчым ізоляторы КДБ, так званай "амерыканцы". Яны таксама маюць статус падазраваных у крымінальной справе, якую распачаў КДБ супраць "Маладога фронту". Наста Палажанка упэўнена, што выклікі на допыты звязаныя з набліжэннем вясновых акцыяў апазіцыі.

Кіруні бабруйскай філіі Маладога Фронту Валер Мацкевіч і мянчук Аляксей Янушэўскі таксама давалі паказанні ў крымінальной справе.

Съледчы менскай пра-куратуры Сяргей Грахоўскі выклікаў на допыт Барыса Гарэцкага. Летась Барыс

фігураваў у крымінальной справе, якую распачаў КДБ супраць Маладога Фронту. Тады съледства дзейнічала ў межах справы за тэрарызм. На допыты выкліканыя дзесяткі актывістаў арганізацыі. На кватэрах маладафронтайцаў ладзяцца ператрусы...

Аляксей Янушэўскі лічыць, што допыты – гэта спроба запалохаць, хутчэй за ўсё, не маладафронтайцаў, а тую частку моладзі, якая вагаецца: узельніцаў у вулічных вясновых акцыях або – не.

У рэгіёнах маладафронтайцаў і актывістаў іншых незарэгістраваных моладзевых арганізацыяў дапытваюць съледчыя КДБ. У Бабруйску на допыт выкліканы Валер Мацкевіч і Максім Буйніцкі.

12 сакавіка на мабільны тэлефон Гайдура Ігара з Баранавічай патэлефанаваў чалавек і, прадставіўшыся (Працяга на стар. 2)

"Звычайная" перастрахоўка?

Улады распачалі "нейтралізацыю" лідэра беларускай апазіцыі

13 сакавіка на працягу некалькіх гадзін сядзіба Партыі БНФ была абложана супрацоўнікамі АМАПу, якія дзяжурылі каля ўваходу ў памяшканьне. Калі прыкладна ў 19-30 Вінцук Вячорка разам з 9-гадовай дачкой выйшлі з сядзібы і селі ў аўтамабіль намесніка лідэра партыі Аляксея Янукеўчы, за імі была арганізаваная пагоня. У 22-20 Вінцук Вячорка быў арыштаваны каля ўваходу ў сваю кватэру. АМАПаўцы чакалі яго каля пад'езду дома і на лесьвіцы каля дэзвярэй кватэры. Сыпецназаўцы паведамілі Вячорку, што ён затрыманы і адvezьлі яго ва ўпраўленыне міліцыі Савецкага раёну Менску. Унахи Вінцук Вячорка быў дастаўлены на Акрэсьціна.

Улады, відаць, вырашылі перастрахавацца і ізяляваць палітычных лідэраў задоўга да акцыі 25 сакавіка. 13 сакавіка адбылося паседжанье аргамітэту акцыі 25 сакавіка, на якім былі зацверджаныя сцэнар і арганізацыйныя пытаныні падрыхтоўкі акцыі. Без Вінцука Вячоркі акцыю будзе падрыхтаваць складана.

У гэтых ж дзень таксама быў затрыманы і палітык Вячаслав Січык. Супрацоўнікі міліцыі схапілі яго на плошчы Якуба Коласа ў Менску. Міліцыянты патлумачылі Січыку, што ён нібыта падобны на рабаўніка, які знаходзіцца ў вышку. У 21.30 Вячаслава Січыка адвезлы ва ўпраўленыне ўнутраных справаў Савецкага раёну Менску.

Як паведаміла Радыё Свабода Галіна Січык, яна атрымала інфармацыю з Акрэсьціна, маўляў, і Січык, і Вячорка там. Паводле яе словаў, на Акрэсьціна ездзілі супрацоўнікі АБСЕ, якім паведамілі, што палітыкі затрыманыя. Дзяжурны Акрэсьціна інфармацыю не пачувярджаюць.

Сітуацыю з арыштам лідэраў апазіцыі пракаментаваў праваабаронца Алесь Бяляцкі:

— Прэвентыўная затрыманыні, што началіся ўчора, съведчаць пра бязь уладаў любых канстытуцыйных дзеяньняў з боку дэмакратычнай апазіцыі. Дзень 25 сакавіка апошнєе дзесяцігоддзе ніколі не праходзіць мірна, улады заўсёды вельмі нярвова рэагуюць на гэтае съята беларускага народу.

Хвала затрыманыні будзе працягвацца, што ўвогуле можа нагадваць інтэрнаваныне ідэалагічных праціўнікаў падчас венных дзеяньняў. Шкада, што беларускія улады ставяцца да Дня незалежнасці Беларусі такім чынам, як быццам гэта небяспека грамадзкаму парадку.

Праваабаронцы расцэннююць гэтыя затрыманыні як цалкам незаконныя і аনтыканстытуцыйныя. Тым самым гэтыя дзеяньні паказваюць, што для ўладаў нічога ня значаць

ні законы, ні Канстытуцыя. Яны паказваюць той вышэйшы ўзровень прававога ніглізму, які існуе зараз у дзяржаве сярод выканаўчых структур.

— Калі так проста можна схапіць лідэра партыі, то як тады можа ў любой іншай сітуацыі абараніца прости беларускі грамадзянін? — сказаў Алесь Бяляцкі.

Інфармацыі пра тое, што будзе з затрыманымі далей, няма. Сын Вінцука Вячоркі Франак не выключае, што ягонага бацьку могуць засудзіць па адміністрацыйнай справе. 12 сакавіка Вінцук Вячорка выступаў на дазволеным мітынгу прадпрымальнікаў. Магчыма, гэта ў звязку з 25 сакавіка стала прычынай арышту. Улады, відаць, вырашылі перастрахавацца і ізяляваць палітычных лідэраў задоўга да акцыі.

14 сакавіка Вінцука Вячорку і Вячаслава Січыка абавінавацілі ў дробным хуліганстве і адпусцілі з Акрэсьціна. Суд над Вячаславам Січыкам і Вінцуком Вячоркам так і не адбыўся. Як стала вядома, яны не пакідалі съенаў прыёмніку-размеркавальніку на Акрэсьціна.

Калі будынку суда Савецкага раёну сталіцы іх чакалі прадстаўнікі палітычных партыяў, АБСЕ, амерыканскі амбасады, праваабаронцы, журналісты, моладзевыя актыўісты і блізкія. Але нечакана абодвух лідэраў перадалі іх адвакатам. Як паведамляюць праваабаронцы, на Вінцука Вячорку складзены пратакол за дробнае хуліганства (нібыта нецензурна лаяўся ў пад'ездзе). Суд над ім прызначаны на 23 сакавіка. У гэтых ж дзень будзе разглядацца адміністрацыйная справа Вячаслава Січыка, які таксама абавінавачваецца ў дробным хуліганстве.

Запалохаць ня ўдасца!

(Пачатак на стар. 1)

супрацоўнікам мясцовага камітэту дзяржбяспекі Горам, запрасіў яго на размову. У выпадку, калі хлопец адмовіцца прыйсці добраахвотна, кадэбэнскі пагражай яму прымусовым прыводам. Irap Гаўдур адказаў, што зьявіцца на допыт па павестцы.

13 сакавіка да Максіма Азараўца з Магілёву прыйшлі супрацоўнікі праваахоўных органаў з позвой у пракуратуру горада. Таксама на допыт ў якасці съведкаў выкліканыя непаўнагадовы Расціслав Панкрантаў, Антон Усыцічук, Таціана Буланава і Хрысціна Шацікова.

У Жлобіне на допыт у якасці съведкі 13 сакавіка на 14-00 выкліканы Кірыла Атаманчык.

Тым часам, колькасць маладафронтатаўцаў, якія маюць статус падзраваных па крымінальнай справе

паводле 193.1 КК РБ (незаконная арганізацыя дзеянасці грамадзкага аб'яднання, рэлігійнай арганізацыі фонду альбо ўдзел у іх дзеянасці), расьце. Акрамя Алега Корбана і Зымітра Хведарука, затрыманых 4 лютага, адпаведныя пастановы ўручаныя 12 сакавіка яшчэ двайм актыўістам: Насьце Палажанцы і Аляксею Янушэўскому.

Праваабарончаму цэнтру "Вясна" стала вядома, што статус падзраваных мяркуеца прад'явіць яшчэ Барысу Гарэцкаму і Сяргею Лісічонку, супраць якіх разам са Зымітрам Дашкевічам і Алегам Корбанам летась ужо была ўзбуджаная крымінальная справа па арт. 193.1 КК. У канцы сакавіка 2006 году ўе межах адбыліся ператрусы на кватэрах моладзевых актыўістаў, аднак праз некаторы час справа была спыненая.

Мечыслаў ГРЫБ:

"Канстытуцыя жыве сама па сабе, а ўлада — сама па сабе..."

15 сакавіка ў Беларусі адзначаецца Дзень Канстытуцыі.
 13 гадоў тату дэпутаты Вярхоўнага Савету
 12-га склікання прынялі першы Асноўны закон
 незалежнай Беларусі. Паводле яго краіна стала
 прэзідэнцкай рэспублікай. Пасьля рэферэндуму 1996 году
 гэтае съвята стала працоўным днём. Тым ня менш,
 Асноўны закон абвясціці Беларусь суверэнай і незалежнай
 рэспублікай, гарантаваўшы яе народу галоўныя права
 і свабоды. Канстытуцыя павінна была стацца фактам
 кансалідацыі нашага грамадзтва, захавання
 ў ім грамадзянскай згоды, міру і стабільнасці. Ці стала?
 Пра тое, як прымаўся Асноўны закон краіны і наколькі
 ён сёньня абараняе яе грамадзянаў, успамінае
 і разважае тагачасны старшыня Вярхоўнага Савету
 Рэспублікі Беларусь Мечыслаў ГРЫБ:

— Першая Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь распрацоўвача пачала амаль што адразу пасьля абрэчання дэпутатаў Вярхоўнага Савету 12 склікання, пасьля першай арганізацыйнай сесіі. Была ўтворная камісія па стварэнні праекту ў складзе калі 90 дэпутатаў, на чале са старшынёй Вярхоўнага Савету. Камісія зацвердзіла дэльце працоўныя групы. Адну ўзначаліў намеснік старшыні Вярхоўнага Савету, нядайна памерлы Васіль Іванавіч Шаладонав, другую, альтэрнатыўную, Віктар лосіфавіч Ганчар, зынклілы бяз вестак, на сёньняшні дзень... І яны працавалі паасобку. Калі распрацавалі два праекты, сабраліся на паседжаньне камісіі і вырашылі асноўным праектам лічыцца праект группы Васіля Шаладонава, а группа Ганчара далучылася да іх. Затым частка распрацоўшчыкаў увайшла ў склад адзінай групы. Гэта былі вядомыя ў Беларусі людзі, вучоныя, юрысты, эканамісты, сацыёлагі і шмат іншых. Калі прыйшлі да згоды, да аднаго праекту, вынеслі яго на разгляд у Вярхоўны Савет, на паседжаньне сесіі. Падрабязна разглядалася кожная частка кожнага артыкулу, разъдзелу і ўсё прымалася паасобку. Так працягвалася больш за тры гады. Былі і спрэчкі, і ўсялякія падыходы і прапановы, праекты Канстытуцыі друкаваліся ў "Народнай газеце" некалькі разоў. Праект Канстытуцыі накіроўваўся для заключэння і кансультатыўнага ў іншыя краіны свету — Германію, Францыю, Злучаныя Штаты Амерыкі, Вялікабрытанію. Іх прапановы абмяркоўваліся: нешта прымалася, нешта драпрацоўвалася, нешта адхілялася. Урэшце рэшт, калі я ўзначаліў Вярхоўны Савет, літаральна праз некалькі месяцаў вынікова падышлі да галасавання па Канстытуцыі. Пачалі галасаваць 15 сакавіка, але частка дэпутатаў ня вельмі хацела прымаць Канстыту-

цыю, не жадала галасаваць і заняла пазіцыю "ні за, ні супраць", каб увогуле ўхліпца ад галасавання. Тады па прапанове старшыні заканадаўчай камісіі ў Вярхоўным Савете Дзмітрыя Булахава, дарэчы, зараз таксама нябожчыка, было прынята рашэнне працягваць галасаванне, і як мага больш прыцягнуць да галасавання дэпутатаў. Праўрадавая фракцыя "Беларусь", самая вялікая ў Вярхоўным Савете, рабіла ўсё ад яе залежнае, каб большую колькасць дэпутатаў далучыць да галасавання. Зразумела, што галасаванне было таемным, улічвалася, хто прагаласаваў, а як ён прагаласаваў — гэта ўжо была яго асабістая справа. Калі ўрэшце падлічылі вынікі аказалася, што Канстытуцыя прынятая. Дзень 15 сакавіка быў аўтэнтычны днём прыняцця Канстытуцыі і стаў дзяржаўным съвятам. Вярхоўны Савет даручыў мне падпісаць Канстытуцыю, я падпісаў яе ўрачыста ў прысутніцтве журналістаў і прадстаўнікоў замежных амбасадаў. Дарэчы, ручка, якой я падпісаў, і ўвесі чарнільны прыбор, быў адпраўлены тады ў Беларускі музей гісторыі. Ён там быў, але, прайду, у апошні час некуды зьнік...

— Тады ці правамоцна тое, што Канстытуцыя, па якой краіна жыве сёньня, падпісаная Аляксандрам Лукашэнкам?

— У 1996 годзе, калі зрабілі дапаўненны і зъмененыні ў дзяючую Канстытуцыю, яе падпісаў Аляксандар Лукашэнка. Але сёньня, разважаючы, прыходжу да вынівовы, што яго подпіс стаіць там не зусім правильна. Бо мы сёньня, як кажа нашая ўлада, жывем па Канстытуцыі 1994 года. Са зъменамі і дадаткамі, унесенымі ў 1996 і 2004 годзе. Калі ж там стаіць подпіс Аляксандра Лукашэнкі, то гэта, на мой погляд, азначае, што дадаткі і зъменыні больш важныя за самую Канстыту-

Мечыслаў ГРЫБ

цию. Дык трэба было і назваць яе неяк па-іншаму...

— **У чым каштоўнасць ці значнасць Канстытуцыі, якая была падпісаная Вамі ў 1994 годзе?**

— Галоўнае, Рэспубліка Беларусь была аўтэнтычная суверэнай і незалежнай краінай. Была ўстаноўленая адзінай дзяржаўнай мовай — беларускай, прызначалася свая — гісторычна — сімволіка: сцяя, герб. Вельмі дзэталёва быў распрацаваны падзел уладаў на заканадаўчую, выканаўчую і судовую, аргументавана былі пералічаныя ўсе права і свабоды грамадзянаў. Нават тыя зъмены, якія ўносілі ў 1996 годзе, мала чым гэтыя разъдзелы аб правах і свабодах зъмнілі. "Паправілі" хіба, як кажуць, у горшы бок.

— **Як дамагчыся таго, каб Канстытуцыя стала сапраўды гарантам правоў і свабодаў грамадзянаў, а не дэкларатыўным, па многіх яе артыкулах, дакументам?**

— У першую чаргу, трэба каб гэтага жадала сама ўлада, якая, на жаль, імкнецца ў зусім іншы бок. Сама па сабе Канстытуцыя дэмакратычная, але яна існавала сама па сабе, а людзі жылі самі па сабе. Па ўказах, пастановах, распаряджэннях прэзідэнта, якія не адпавядалі Канстытуцыі. Зараз мы горшае з таго, што было раней, перанесьлі ў нашае жыццё. Нібыта ў Канстытуцыі і права вызначаныя, і падзел улады, а на самой справе прарабачце, гэтага няма. Нядайна я прымаў уздел у распрацоўцы Малой Канстытуцыі, там прадугледжаныя меры кантролю больш дзэталёвия, але нават і пры дзеючай Канстытуцыі, калі ўлада ня будзе зацікаўленая ў тым, каб нормы і асабістая права

(Працяг на стр. 7)

"Кантора" ведае пра вас усё...

альбо Што рабіць, калі вас хочуць схіліць да супрацоўніцтва з КДБ

Выклік у дэканат, размова з невядомымі, але абазнанымі ў вашым прыватным жыцьці дзядзькамі, прапанова даць інфармацыю ў абмен на вырашэнне праблемаў з вучобай, просьба нікому ні казаць пра размову, прапанова падпісаць пагадненне пра супрацоўніцтва... За апошнія два месяцы даводзілася па некалькі разоў выслухоўваць падобныя гісторыі ад моладзі: хлопцаў і дзяўчат, студэнтаў і не студэнтаў. Як вы ўжо здагадаліся, гаворка ідзе пра КДБ. На падставе гэтых шматлікіх аповедаў складаецца пэўнае ўяўленне пра сістэму працы "чэкістай" з моладзьдзю, іх падыходаў, якія, варта адзначыць, у большасці выпадкаў зьяўляюцца аднатаўпными. У гэтых нататках мы паспрабуем даць парады, як варта сябе паводзіць пры наязылівых сустрэчах з прадстаўнікамі гэтага ведамства. Паспрабуем змадуляваць падобную сітуацыю...

Практыка паказвае, што такога кшталту контакты адбываюцца, як правіла, па месцы вучобы, да прыкладу, ва ўніверсітэце. Студэнта, інфармацыя пра грамадзка-палітычную дзейнасць якога патрапіла ў поле зроку КДБ (раней затрымліваўся ў "некарозных" кампаніях ці падчас несанкцыянаваных акцыяў, за распаўсюд друкаваных матэрыялаў і г.д.), выклікаюць у дэканат, каб паразмаўляць з ім пра пытаныні, датычныя навучальнага працэсу. Калі студэнт прыйдзе, там (дэкан ці ягоны намеснік) паведамляюць яму пра тое, што з ім хочуць паразмаўляць двое таварышаў (альбо адзін). Сам дэкан, як правіла, прыдалейшай сустрэчы не прысутнічае. Вось тут і пачынаецца саме цікавае. Двое дзядзькоў прадстаўляюцца якімі-небудзь Іванамі Сяргеевічамі і, між іншым, намякаюць вам: маўляй, спадзяемся, што вы разумееце з якой мы "арганізацыі", альбо адкрыта паведамляюць, што яны з КДБ.

Далей "харошыя дзядзькі" паспрабуюць паказаць вам сваю абазнанасць у вашым прыватным жыцьці. Распавесці, што бачылі вас у кампаніі "кепскіх" хлопцаў з Маладога Фронту ці з ЗБС, а таксама, што ім ўсё вядома пра вашу апошнюю пажыццю ў Польшчу, Літву ці Украіну. Або пра іншыя факты з вашага жыцьця.

Мэта гэтых дзеяньняў – паказаць вам, што ўсябачае вока КДБ сочыць за вами і ўдзень і ўначы, а "кантора" ведае пра вас усё. Іх цікавіць найперш вашая псіхалагічная рэакцыя на пачутае. І калі вы напалахаліся, нярвеццае – тое што трэба, "дзядзькі" бачаць, што можна паступова падыходзіць да далейшай размовы. Яны скажуць вам, што іх вельмі цікавіць інфармацыя пра дзейнасць вядомых вам асонаў, моладзевай групы і г. д. Затым вам паабяцаюць паспрыяць у вырашэнні ўсіх вашых праблемаў ва ўніверсітэце (здачы "хвастоў" на сесіях, добрае разъмеркаваныне, вырашэнне праблемаў з войскам і г.д.), ці ўлагодзіць нейкую іншую праблему. Далей дзядзькі дадуць вам нумары іхніх мабільных тэлефонаў і час на роздум. Праз тры (пяць, сем) дзён яны паабяцаюць вярнуцца да размовы. А на развязванні дзядзькі папросяць вас нікому не казаць пра гэтую размову, маўляй, вы ж дарослы і ўсё разумееце, гэта ж канфідэнцыйна...

Дык што ж рабіць? Вы ў разгубленасці, вамі авалодаў страх. Настойліва раім вам – не палахайцесь і ні ў якім выпадку не паказвайце ім, што вы нярвеццае. Момант нечаканасці першай сустрэчы – пачатак далейшага стандартнага метаду працы з вами супрацоўнікам КДБ. Спачатку паспрабуем раза-

браць тое, што трэба было зрабіць пры размове адразу.

На пачатку размовы папрасіце невядомых вам Іванаў Сяргеевічай прадставіцца і прад'явіць вам службовыя пасьведчанні. Абавязковая запомніце, а лепей, не съпяшайцеся і запішыце іхнія прозвішчы. Пры адмове з іх боку прадставіцца, паведаміце невядомым, што працягу вашай размовы ня будзе, паколькі з невядомымі вам асобамі вы не размаўляеце. Разварочвайцеся і съмела вяртайцеся ў аудыторыю (ці ў любое іншае месца па сваіх справах). Калі яны ўсё як прад'явіць вам свае службовыя пасьведчанні – пацікаўцеся, што ім ад вас трэба і чаму б ім не выклікаць вас афіцыйна – праз позву. Яны, вядома, могуць сказаць, што ім трэба ўзяць у вас тлумачэнні альбо нават паказаныні съведкі па нейкай там справе. У дадзенай сітуацыі знайду ж патрабуице выклікаць вас афіцыйна, позвой, у якой будзе ўказаны, хто, куды і ў якасці каго вас будзе выклікаць. Скажыце, што прыйдзеце не адзін, а з адвакатам, паколькі арт. 62 Канстытуцыі гарантует грамадзянам краіны юрыдычную дапамогу (гэта на выпадак, калі яны пачнуць вам распавядаць што съведкам і прыдачы тлумачэнні ўзяваць "не палагаеца"). Калі ж яны будуть настойваць на дачы нейкіх тлумачэнні, нагадайце дзядзькам, што вы маеце права нікіх тлумачэнні ўне даваць!

Што датычыцца допыту съведкі, то гэта працэсуальная дзеяньне, якое рэгулюеца нормамі Крымінальнага Працэсуальнага Кодэкса. Паводле арт. 216 КПК, съведкі выклікаюцца на допыт позвой, дзе павінна быць указаны, хто і ў якасці каго выклікаецца, час які на допыт, адрес. Позва ўручаема асобе, якая выклікаецца, пад росыпіс. Таму, калі яны будуть казаць, што хочуць дапытаць вас як съведку, – патрабуйце афіцыйнай позвы. У любым выпадку паспрабуйце зьвесці вашую размову да мінімуму і дайце ім зразумець, што размаўляеце з імі ў вас няма ніякага жадання.

Паслья размовы адразу ж паведаміце пра гэтую сустрэчу незалежнымі сродкамі масавай інфармацыі і праваабаронцам. Гэта важна зрабіць, паколькі паслья гэтага далейшыя сустрэчы з "таварышамі", як правіла, не адбываюцца. Каму ж патрэбны інфарматар, пра контакты якога з КДБ усім вядома? Калі ж вам ўсё ж такі прапанавалі супрацоўніца, памятайце, што паводле арт. 22 Закону Рэспублікі Беларусь "Аб органах дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь" ад 3 сінтября 1997 г., супрацоўніцтва з органамі мае выключна добрахвотны харак-

"Не гуляйце ў палітыку..."

Інакші вамі зацікавіца КДБ

тар. Гэта значыць – з вашае згоды. Таму ўсялякія пагрозы “таварышаў” за адмову ад супрацоўніцтва будуть насіць незаконныя харктар. Калі ж яны будуть мець месца – зьявітцаеся са скаргай у прокуратуру і абавязкова надавайце такім фактам публічныя харктар.

Калі вас выклікалі ў камітэт для дачы паказаньняў у якасці съведкі, вам трэба ведаць наступнае:

– паводле арт. 215 КПК РБ, допыт адбываецца па месцы вытворчасці папярэдняга съледзтва. Съледчы, дазнавальнік, маюць права, калі прызнаюць гэта неабходным, правесыці допыт па месцы знаходжання асобы, якая дапытваецца.

– паводле арт. 216 КПК РБ, съведка выклікаецца на допыт позвой. У ёй павінна быць указаны, хто і ў якой якасці выклікаецца, да каго і па якім адресе, час яўкі на допыт, а таксама наступствы няяўкі без паважнай падставы. Позва ўручаема асобе, якую выклікаюць, пад роспись. Пры адсутнасці гэтай асобы позва ўручаема асобе, якую выклікаюць на допыт.

Такім чынам, першае, што трэба зрабіць, калі вас вусна выклікаюць на допыт у якасці съведкі, гэта запатрабаваць афіцынага выкліку вясна на допыт – праз позву.

Другім важным аспектам зьяўляецца тое, што перад пачаткам допыту съледчы павінен, паводле арт. 217 КПК РБ, паведаміць асобе, якую выклікалі на допыт, па якой крымінальнай справе яна будзе дапытаная, растлумачваюцца праўы і абавязкі, прадугледжаныя артыкуламі КПК, у тым ліку і права адмовіца ад дачы паказаньняў у адносінах да яго самога, членаў яго сям'і і блізкіх сваякоў. Асоба, якая выкліканая на допыт у якасці съведкі, папярэджваецца аб крымінальнай адказнасці за ўхіленне альбо адмову ад дачы паказаньняў і за дачу загадзя непраўдзівых паказаньняў. Памятайце, што ўесь ваш допыт мусіць фіксавацца ў пратаколе допыту, з якім, па яго завяршэнні, вас абавязаны азнаёміць. Патрабуйце вядзення пратаколу допыту, адмайліяцца размаўляць са съледчым “з вока на вока”, без пратаколу. Калі вы ўспрымаеце пытаныні, якія задае вам съледчы, як скіраваныя супраць вас, адмайліяцца адказваць на іх, матывуючы сваю адмову гарантаванным вам Канстытуцыяй праўам не даваць паказаньня супраць сабе самога.

I напрыканцы яшчэ некалькі парадаў. Паспрабуйце мінімізацію колькасць ваших сустрэчаў з прадстаўнікамі КДБ. Памятайце, чым менш вы з імі сустракаецца, тым лепей для вас. Не падпісвайце ні ў якім выпадку контрактаў і пагадненняў аб супрацоўніцтве з КДБ. Калі ж вас змусілі падпісаць нейкія паперы, памятайце, што супрацоўніцтва ажыццяўляецца толькі па вашай згодзе, а не па прымусу.

Валянцін СТЭФАНОВІЧ.

16 лютага Тацяну Усіновіч выклікалі дэкан факультету Дзяржаўнага педуніверсітету імя Максіма Танка. У кабінечце студэнтку чакалі двое мужчынаў у цывільным, якія назваліся супрацоўнікамі КДБ і прад’явілі пасьведчаныні. Адзін з іх пры гэтым называў прозывішча Дрозд. Нефармальная гутарка доўжылася каля 2-х з паловай гадзінаў. Візіцёры задавалі пытаныні наконт нядаўняй паездкі беларускай моладзі ў Беласток (Тацяна аказвала садзеянье ў атрыманыні візай гэтай групе моладзі, хача сама ў Польшчу не выязджаля). Асаблівую цікаўнасць у апературы КДБ, паказвалі пасьведчаныне і папрасілі прайсці з імі. Пра тое, што было далей расказаў Георгій Пракаповіч: “Яны спыталі, што я рабіў на Управе БНФ і папрасілі прайсці з імі. Потым заявілі мяне ў машыну і пачалі правяраць мае рэчы, залезілі ў маю сумку, дасталі адтуль нататнік, усё гэта суправаджалася пытанынімі наконт майго знаходжання на сядзібе БНФ і адносінай да моладзі, што знаходзіцца на Управе. Яны запатрабавалі, каб я не хадзіў больш ў гэтае месца і сказали, што знайдуць мяне, калі я буду клеіць налепкі і “гуляць у палітыку”, потым, пасля невялікай гутаркі яны мяне адпусцілі. Гэта было вельмі страшна”.

Другі візіт ва універсітэт супрацоўнікі КДБ нанеслы 23 лютага. Падчас размовы Тацяна Усіновіч катэгарычна адмовілася ад супрацоўніцтва і заяўвала, што калі ў службову ўспышыць пытаныні, няхай выклікаюць у КДБ позываю. Аднак 1 сакавіка ёй патэlefанавалі ізноў і паведамілі, што позва выпісаная і знаходзіцца ў аддзеле ўпраўлененія. Ужо ў кабінечце, дзе прысутнічала вышэйзгаданы супрацоўнік Дрозд, Тацяна яшчэ раз адмовілася ад дачы тлумачэння, што было зафіксавана ў пратаколе. Студэнтка ў пратаколе пра тое, што падчас гутаркі кэдэбісты нецензурна ляяліся. На гэтым іхняя сустрэча і скончылася.

У лютым студэнта 3-га курсу юрыдычнага факультету Гомельскага дзяржаўнага універсітету імя Францыска Скарыны Iгар Случак выклікалі ў дэканат. Там яго чакаў незнамец, які прадставіўся капітанам КДБ Сяргеем Пырхам. Igar Случак распавёў, што візіцёр “спрабаваў мяне завербаваць, каб я даносіў на выкладчыкаў, студэнтаў, у каго якія погляды, хто куды зъбіраецца зъехаць. Я адмовіўся ад усяго гэтага. І тады ён сказаў: ледзь што, я патэlefаную вам яшчэ. Я адказваю, што нікуды не зъбіраюся хадзіць. Тады ён начаў нервавацца, крычаць: “прыдзеш як міленкі”. Абраханы нахабствам съпецслужбы, Igar напісаў заяўленіе на імя начальніка Гомельскага абласнога ўпраўленія КДБ. Будучы юрист прасіў яго разабрацца ў

правамоцнасці дзеяньняў капітана Пырха. Адказ з КДБ дагэтуль не паступіў.

На аналагічны запыт чакае адказу і студэнт Гомельскага тэхнічнага універсітету Іван Сяргеев. Пару тыдняў назад супрацоўнікі съпецслужбы баў шляхам шантажу вымусілі яго падпісаць заяву аб супрацоўніцтве. У выпадку адмовы маладому члавеку пагражалі выключэннем з універсітetu.

14 лютага каля управы Партыі БНФ быў затрыманы сябра Моладзі БНФ Георгій Пракаповіч. На трамвайнім прыпынку да яго падышло некалькі супрацоўнікаў КДБ, паказвалі пасьведчаныне і папрасілі прайсці з імі. Пра тое, што было далей расказаў Георгій Пракаповіч: “Яны спыталі, што я рабіў на Управе БНФ і папрасілі прайсці з імі. Потым заявілі мяне ў машыну і пачалі правяраць мае рэчы, залезілі ў маю сумку, дасталі адтуль нататнік, усё гэта суправаджалася пытанынімі наконт майго знаходжання на сядзібе БНФ і адносінай да моладзі, што знаходзіцца на Управе. Яны запатрабавалі, каб я не хадзіў больш ў гэтае месца і сказали, што знайдуць мяне, калі я буду клеіць налепкі і “гуляць у палітыку”, потым, пасля невялікай гутаркі яны мяне адпусцілі. Гэта было вельмі страшна”.

Чатыры гадзіны гомельскія супрацоўнікі КДБ дапытвалі былога актыўіста Маладога Фронту, а цяпер сябра Партыі БНФ Эдуарда Зелянкова. Спадар Зелянкоў расказаў Радыё Свабода: “Мяне выклікалі на допыт як съведку па справе Маладога Фронту. Прыйехаў нейкі капітан з Гомелю і сказаў, што ў яго заданьне з менскага КДБ правесыці допыты. Прычым, як стала вядома, ня толькі мяне, а і яшчэ некалькі хлопцаў таксама выклікалі на допыты. Распітвалі пра дзейнасць арганізацыі і яе кіраўніцтва”. З Эдуарда ўзялі падпіску, што ён ня будзе распавядаць пра матэрыялы справы.

Магілёўскіх моладзевых актыўістаў выклікалі на допыт у КДБ – позвы атрымалі непаўнагадовы Расыціслай Панкратай, а таксама Максім Азараў, Антон Усьцімчук, Тацяна Буланава і Хрысьціна Шацікава. Як паведамляе Радыё Свабода, позвы падпісаныя съледчымі КДБ. У дакументах пазначана, што вышэйпамянянёных асобаў выклікаюць у якасці съведак, аднак па якой справе яны праходзяць, невядома.

Ад прапановаў супрацоўцы і заплахованыя грамадзкіх актыўістаў съпецслужбы скіравалі сваю ўвагу на журналістаў незалежных СМИ. (Працяг на стар. 6)

Дзяржава паклала лапу

на дабрачынны фонд “Дапамога дзеям Чарнобылю”

Пад пагрозай закрыцца апнулася адна з самых буйных міжнародных арганізацыяў краіны – аб'яднанье “Дапамога дзеям Чарнобылю”.

Як паведаміла belingo.info, ад дабрачыннага аб'яднанья “Дапамога дзеям Чарнобылю” мытныя органы запатрабавалі рэкордную суму штрафу. Памер яго складае 330 мільёнаў беларускіх рублёў. Апроч гэтага, арганізацыя мусіць выплатіць яшчэ 100 мільёнаў рублёў за ўтылізацыю сапсаваных прадуктаў, якія з-за ўмяшальніцтва мытнікаў не дайшлі ў забруджа-

ныя радыяцыяй раёны Гомельшчыны. Таксама да канчатковай сумы спагнаньня дадаецца аплата арэнды складоў, дзе знаходзіліся прадукты. Па агульных падліках, аб'яднанье мусіць заплатіць дзяржаве рэкордны для грамадzkіх арганізацыяў штраф – 200 тысячай еўра.

Нагадаем, яшчэ год таму аб'яднанье “Дапамога дзеям Чарнобылю” атрымала гуманітарны груз вагой 433 тоны, прывезены італьянцамі, немцамі і белгійцамі. Аднак супрацоўнікі мытні вырашылі ўзважыць гуманітарную

дапамогу і праверыць 100 тонаў грузу. Пры гэтым было дагледжана 50 тонаў асабістых пасылак, якія мытнікамі не былі прызнаныя асабістымі.

Варта зазначыць, “Дапамога дзеям Чарнобылю” – адна з буйных дабрачынных арганізацыяў, якая дзейнічае на тэрыторыі Беларусі з 1991 году. За гэты час аб'яднанье аказала дапамогу жыхарам забруджаных радыяцыяй раёнаў у памеры больш за 20 мільёнаў еўра. А таксама адправіла на лячэнне за мяжу каля 100 тысячай беларускіх дзяцей.

“Не гуляйце ў палітыку...”

(Пачатак на стр. 5)

12 сакавіка супрацоўнікі КДБ прынеслі позму журналісту Аляксандру Буракову, паведамляе Радыё Рэспубліка. А.Буракоў думае, што гэбісты хочуць распытаць яго па справе незарэгістраванай арганізацыі Малады Фронт. Ён цікавіўся ходам адбыцца пакараньня лідэрамі незарэгістраванай арганізацыі Артура Фінькевіча і Зыміцера Дашкевіча. Некалькі лістоў ад Дашкевіча прыходзілі яму на хатні адрес.

Съледам за навучэнцам 11 класу Ігарам Гаўдурам, якога супрацоўнікі барапавіцкага КДБ выклікалі па мабільным тэлефоне і прымусілі шляхам запалохваннія на працу гадзінай, падпісаць заяву аб выхадзе з Маладога Фронту, 14 сакавіка позвы былі падпісаныя яшчэ двум моладзевым актывістам: Алею Пікулу і Дзымітрыю Палойку. Апошняя пасылька працяглага “прамыванья мазгou” адпусцілі.

13 сакавіка позна ўвечары на кватэры Барыса Гарэцкага съледчая група праўляла вобыск. Па звестках прэс-службы Маладога Фронту, да гэтага супрацоўнікі КДБ зрабілі вобыск на кватэры маці Барыса, дзе маладафронтавец пралісаны. Трэба дадаць, што супрацоўнікі КДБ, зрабіўшы некалькі спробаў зламаць дзверы прыватнае кватэры, вымушаныя былі на працягу некалькі гадзінай чакаць моладзевага актыўіста перад пад'ездам. Пасыля таго, як ён прыйшоў дадому, і адбыўся вобыск, у выніку якога былі канфіскаваныя старыя ўлёткі і сістэмны блок кампютара неплаўнагадовага брата Барыса Каствуя.

У Віцебску былі выкліканыя на допыты ў КДБ маладафронтайцы: Уладзіслаў Чэрнік, Алена Багданава, Крысьціна Міхайлава, Юлія Матусевіч і Андрэй Данілеўскі. У Горадні адбыліся допыты Вольгі Смалянчук, Вольгі Галубец, Яўгеніі Шасьцерыковай і Крысьціны

Марчук. Актывісткі моладзевага нацыянальнага руху Вольга Смалянчук і Яўгенія Шасьцерыкова былі дапытаныя ў сярэдніх навучальных установах, дзе дзяячытаты вучацца і куды прыйшлі супрацоўнікі КДБ. Маладафронтайку Вольгу Галубец прадстаўнікі праваахоўных ворганаў забраўлі са шпіталю, калі яна прыйшла на прыём да кардыёлага. Дзяячыну адвезылі на допыт у раённы будынак КДБ. Крысьціна Марчук была дапытаная ў кабінече дэкана факультета вышэйшай навучальнай установы, у якой навучаецца маладафронтайка.

Актывіста незарэгістраванага Маладога Фронту Артура Фінькевіча, які адывае пакаранье на “хімii”, за графіці палітычнага заместу ў Магілёўскай съпецкамандатуры, павезылі на допыт у КДБ. Артур пасыпей паведаміць Радыё Свабода, што яму не патлумачылі прычыну, па якой яго выклікаюць у КДБ, але ж ён лічыць, што яго, як і дзясяткі іншых маладафронтайцаў, вырашылі дапытаць напярэдадні вясновых вулічных акцыяў апазіцыі.

Съледчыя КДБ прыходзілі ў віцебскую гімназію №1 да адзінца-цікласніка Уладзіслава Чэрніка, якога таксама пыталіся, якое дачыненіне той мае да Маладога Фронту. На допыт у віцебскую абласную управу КДБ выклікалі студэнту Юлію Матусевіч, а ў аршанскі гарадзкі аддзел КДБ на той самы час — моладзевага актыўіста Ігара Казьмлярчака.

Праваабаронца Валеры Шчукін здолеў трапіць на два такія допыты. Ён апавёў, што ў Віцебскай абласной управе КДБ выкліканаму на гутарку студэнту Андрэю Данілеўскаму задалі ўсяго два пытанні: што яму вядома пра “Малады фронт” і ці мае ён дачыненіне да ягонай дзейнасці. Навучэнку віцебскага ліцэю №1 Алену Багданаву цікавіліся большай колькасцю дэталяў. Па-

водле спадара Шчукіна, дзяячыну выклікалі проста з уроکаў у кабінет да завуча па выхаваўчай працы, дзе ўжо знаходзіўся съледчы КДБ. Ён пытается ў Алены, колькі плацяць сяброўскіх унёскі ў Маладым Фронце, ці ведае яна лідэр або шарагаўца арганізацыі, чаму ейныя тэлефоны зафіксаваныя як контакты з віцебскім маладафронтайцамі.

Два супрацоўнікі магілёўскага Камітэту дзяржбайней бяспекі наведаліся ў Магілёўскі дзяржбайны ўніверсітэт, каб дапытаць студэнта першага курсу гістарычнага факультetu Станіслава Кавалеўскага. Як паведамляе Радыё Свабода, сам спадар Кавалеўскі ні можа патлумачыць, чым ён зацікавіў КДБ. Ён не зъяўляецца сябрам моладзевых арганізацыяў — толькі часам наведвае культурна-асветніцкія імпрэзы. У аўдышторыю, дзе знаходзіліся дзве супрацоўнікі КДБ, студэнта прывёў выкладчык. Вось што было далей, паводле спадара Кавалеўскага: “Яны назваліся, гэта былі супрацоўнікі КДБ. Яны сказалі, што мной зацікавіўся польскі Інтэрпол. Маё імя знаходзіцца ў сьпісах польскіх грамадzkіх аўяднаньняў. Яшчэ я зъяўляюся адным са шматлікіх студэнтаў, якія ў перспектыве могуць навучацца ў польскіх універсітэтах. Яны сказалі: табе пагражае ад дзесяці да пятнаццаці гадоў за шпіянаж”. Падчас гутаркі супрацоўнікі КДБ дамагаліся ад Станіслава Кавалеўскага съпісаў людзей, якія часта наведваюць замежжа. Пакуль рэакцыі з боку рэктарату па наведваныні супрацоўнікамі КДБ універсітэту няма. Кавалеўскі ж шукае дапамогі ў праваабаронцаў.

Раней уагу да сябе з боку КДБ адчулу Юлія Гаранчакова, Ірына Качарава, Юры Ціўкаў і яшчэ адзін студэнт Магілёўскага дзяржбайнага ўніверсітetu, які пажадаў застасца невядомым.

Дайце нам спакойна праца

У Менску 12 сакавіка прайшоў мітынг індывідуальных прадпрымальнікаў, якія пратэставалі супраць увядзення указам Аляксандра Лукашэнкі новых правілаў гандлю, што, на думку прадпрымальнікаў, пагаршае ўмовы іх працы і абмяжоўвае права.

Менгарвыканкам дазволіў дробным бізнесоўцам правесці мітынг у парку Дружбы народоў. Як паведаміў адзін з заяўнікаў акцыі, старшыня каардынацыйнай рады сталічных прадпрымальнікаў Аляксандр Макаеў, прадпрымальнікі будуць найперш дамагацца адмены прэзыдэнцкага ўказу №760. Напярэдадні Аляксандр Макаеў і яго паплечнікі інфармациёю пра мітынг распаўсюджвалі на рынках Менску і сталічнага рэгіёну. Большасць прадпрымальнікаў рынку Ждановічы выказалі падтрымку ідзе акцыі.

Прадпрымальнікі ня згодныя з пагаршэннем умоваў іх дзейнасці, будуць выступаць за адмену апошніх указаў і дэкрэтаваў прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, якія прывядуць да ліквідацыі дробнага бізнэсу ў Беларусі і далейшага зъяднення грамадзянай. Нагадаем, што найбольш адымёзна выглядае прэзідэнцкі Указ №760, які забараняе індывідуальным

прадпрымальнікам выкарыстоўваць наёмную працу за выключэннем членаў сям'і, а таксама значна абмяжоўвае гандаль такімі групамі тавараў, як парфумы і касметыка, вырабы з футра ды іншымі.

Прадпрымальнікі Менску, Менскай вобласці, а таксама прадстаўнікі рэгіёнаў разам з дэмакратычнымі сіламі Беларусі плануюць узяць удзел у акцыі 25 сакавіка а 12 гадзін на плошчы Каліноўскага ў Менску са сваімі патрабаваннямі. Да гэтага заклікаў іх і старшыня Каардынацыйнай рады сталічных прадпрымальнікаў Аляксандр Макаеў.

У мітынгу прадпрымальнікаў удзельнічали прыкладна 250 чалавек. Прадпрымальнікі тлумачаць невялікую колькасць удзельнікаў акцыі тым, што было мала інфармацыі, і не было пэўнасці, што мітынг будзе дазволены. На акцыі выступаюць лідэры прадпрымальнікаў, прадстаўнікі прадпрымальніцкіх рухаў Гомельшчыны, Віцебшчыны і Магілёўшчыны, паведаміла Радыё Свабода.

Напрыканцы акцыі ўдзельнікі мітынгу прадпрымальнікаў прынялі рэзалюцию, у якой заявілі пра тое, што прэзідэнцкі ўказ №760 не адпавядае Канстытуцыі, і запатрабавалі адмяніць яго. Прадпрымальнікі гэтаксама выказалі недавер савету ў справе прадпрымальніцкай дзейнасці пры прэзідэнце Беларусі.

У рэзалюцыі заяўлены недавер

судовай сістэме Беларусі, а таксама гаворыцца пра пачатак збору подпісаў аб правядзеніі рэферэндуму на вывучэнне адпаведнасці ўказаў прэзідэнта Канстытуцыі Беларусі. У дакуменце ўтрымліваецца патрабаваныне аб вызвалені ўсіх палітвязняў і заклік да ўладаў выкананьня рэкамэндацыі Еўрасаюзу.

Нагадаем, што прадпрымальнікі першапачатковая патрабавалі дазволіць ім правядзенне мітынгу на плошчы Якуба Коласа. Прадстаўнікі малога бізнесу пратэстуюць супраць Указу прэзідэнта № 760, які забараняе з 1 студзеня 2007 году выкарыстоўваць наёмных працаўнікоў, за выключэннем сваякоў.

Адметнай рысай страйку і акцыі ў цэлым, зьяўляецца тое, што 25 сакавіка шматлікія прадпрымальнікі выступаюць ня толькі з патрабаваннямі, звязанымі з іх прадпрымальніцкай дзейнасцю. Плануецца надаць увагу пытанням парушэння правой грамадзянай на свободу слова і сходаў, на аб'яднанні ў прафесійныя саюзы і грамадzkія арганізацыі. Акрамя таго, прадпрымальнікі выкажуць сваю нязгоду з неабгрунтаваным ростам камунальных плацяжоў і зъядненнем насельніцтва.

Адно з асноўных палітычных патрабаванняў прадпрымальнікаў – гэта вызваленіе палітвязняў і спыненіе ў Беларусі перасльеду грамадзянай па палітычных матывах.

па сабе, а ўлада сама па сабе. Ня трэба ўсё гэта ў нашых абставінах звязваць з Канстытуцыяй.

Скажам, мяне, з 1996 году ніхто ні з якім съявітаў, ні з Днём Канстытуцыі, ні разу не павіншаваў. Я маю свае думкі, свае адрозненія меркаваныні наконт сёньняшніх улады і палітыкі, якая праводзіцца, значыць, я -- вораг. Гэтага ж у Канстытуцыі німа. Наадварот, там запісана, што кожны мае права выказваць свае думкі і меркаваныні, крытыкаваць... А на самай справе маем зусім іншае.

"Канстытуцыя жыве сама па сабе, а ўлада сама па сабе..."

(Пачатак на стр. 3)

чалавека выконваліся, то толку з гэтага ня будзе ніякога.

– Усвайм віншаваныні з нагоды Дня Канстытуцыі Аляксандр Лукашэнка адзначаў кансалідуючу ролю Канстытуцыі ў грамадзтве, назваўшы яе "гарантам грамадзянскіх згоды, міру і стабільнасці". Ці так гэта?

– Гэта далёка ня так. На жаль, грамадзянскай згоды і стабільнасці ў дзяржаве сёньня німа і блізка. Якая тут кансалідация, калі грамадзтва падзеленае на лагеры. Хто за прэзідэнта – хто не. Той, хто не згадкаца з палітыкай, якую праводзіць сёньня ўлада, – той вораг. Вось і ўсё. Тут Канстытуцыя ні пры чым. Канстытуцыя жыве сама

Наступ на беларускую літаратуру працягваецца

Гэтым разам “ператрусу” падлягаюць школьнія праграмы, з якіх па-варварску выкідаюцца імёны таленавітых майстроў слова, падмяняюцца літаратурныя паняцьці, хаваеца прауда

Перадгісторыя літаратурнага рэвансу сягае ў 2002 год, калі з падачы ведомства Уладзіміра Замяталіна быў зачынены часопіс “Крыніца”, а з выдавецкіх планаў выкінутыя кнігі “нядобранадзейных пісьменьнікаў-нацыяналістаў”. Наступным крокам сталіся зъмены ў “Праграме па гісторыі беларускай літаратуры XX стагоддзя” для вышэйших навучальных установаў, якая фактычна была перапісана наанава.

Летась начальнікам упраўлення адукацыі рэспублікі і кіраўнікам устаноў адукацыі быў разасланы афіцыйны ліст за подпісам Міністра адукацыі Беларусі А. Радзькова, у якім прапаноўвалася “прыняць захады па недапушчэнні правядзення ва ўстановах адукацыі мерапрыемстваў па лініі грамадзкага аб'яднання “Саюз беларускіх пісьменьнікаў”. Адгэтуль творчыя сустрэчы з пісьменнікамі ва ўстановах адукацыі магчымыя толькі па ўзгадненні з “Саюзам пісьменьнікаў Беларусі”, які ўзначальвае генерал міліцыі Мікалай Чаргінец. Мэта простая – абмежаваць уплыў на моладзь твораў літаратараў, якія не ўслыхаюць існуючы рэжым, а сумленна працуяць на літаратуру.

Такі вывад падмацоўваецца яшчэ адным лістом, які трапіў у праваабарончы цэнтр “Вясна” і прыводзіцца тут з невялікім скарачэннем: “... мінімізаваць выкарыстаныне твораў апазіцыйна настроеных пісьменьнікаў: паўсюль, дзе выкарыстаныне твораў Н. Гілевіча, Р. Барадуліна, Г. Бураўкіна і іншых, на выкліканія крайнія неабходнасцю характеристыстыкі іх творчасці як прадстаўнікоў літаратуры другой

паловы XX стагоддзя, замяніць іх творы на сачыненыні іншых пісьменьнікаў і паэтаў.

Гранічна мінімізаваць зъмест ма-нографічных тэмаў, прысывеченых творчасці Н. Гілевіча, Р. Барадуліна (да 2-3 вершаў) і іншых, выключыць пападанье ў вучэбныя праграмы твораў нацыяналістычнага, палітызованага характару.

Выключыць са сьпісаў літаратуры для вывучэння і пазакласнага чытання творы С. Алексіевіч, С. Законікава, В. Інатавай, У. Арлова, М. Скоблы, В. Чаропкі і іншых апазіцыйна настроеных пісьменьнікаў “сэрэднія руки”. Выключыць з ілюстраваных матэрыялаў творы мастака А. Марачкіна...

...Перафармуяваць назыву і зъмест разъдзелу 5 “Літаратура нацыянальнага адраджэння” ў праграме для 11 класу праграмы “Беларуская літаратура, 5-10 класы: базавы і павышаны ўзроўні” (с. 51) у адпаведнасці з агульнапрынятай гістарычнай перыядызацыяй, напрыклад “Літаратура другой паловы 19 — пачатку 20 стагоддзя”.

Выключыць негатыўныя палітызованыя ацэнкі літаратуры 30-і 50-х гадоў у зъмесце тэмы 1 “Беларуская літаратура першай паловы 20 стагоддзя” для 10 класу праграмы “Беларуская літаратура, 5-10 класы: Базавы і павышаны ўзроўні”. Абавязковая нагадаць пра стварэнне Саюзу пісьменьнікаў Беларусі і яго ролі ў аб'яднанні літаратурных сілаў, разъвіцьці літаратуры.

На старонцы 67 праграмы “Беларуская літаратура, 5-10 класы:

Базавы і павышаны ўзроўні” пры вывучэнні творчасці В. Быкава прапанаваць для абавязковага чытання аповесць “Сотнікаў” замест “Аблавы”.

На старонцы 32 праграмы “Беларуская літаратура, (базавы і павышаны ўзровень): Праграмы для 11 і 12 класаў пры вывучэнні творчасці Янкі Купалы выключыць п’есу “Тутэйшыя”, замяніўшы яе вершамі і памамі, прызначанымі для самастойнага чытання.

Праекты праграм абавязковая узгадніць з Саюзам пісьменьнікаў Беларусі і прадставіць дапрацаваныя праграмаў з візом М. Чаргінца 1 сакавіка 2007 году.”

Гэты адыйёзны дакумент, “народжаны” ў кабінетах прэзідэнцкай Адміністрацыі, мы папрасілі пракаментаваць старшыню Саюзу беларускіх пісьменьнікаў Алеся Пашкевіча: “Такія лісты зъяўляюцца лагічным практагам ідэалагічнай палітыкі рэжыму. Пасыль заходаў па вынішчэнні з праграмаў і выдавецкіх планаў творчасці пісьменьнікаў-эмігрантаў, у выніку чаго на дзясяткі імёнаў беларускіх творцаў накладзена табу, улады распачалі чыстку сярод сучасных “нядобранадзейных” пісьменьнікаў. Далейшыя накаты на літаратуру пачаліся са стварэннем прайладнага Саюзу пісьменьнікаў. Менавіта яго кіраўнік спрычыніўся да крытыкі навучальных праграмаў па літаратуры і наогул да фармавання ўласнай “літаратурнай палітыкі”. Як вынік – сёньня мы маем справу з чарговай “інструкцыяй” гэтых сучасных ідэолагаў.”

Гэта зъдзек над еўрапейскай нацыяй

Беларуская дзяржава ня мае грошай на выданьне насьценных беларускамоўных календароў з выявай класікаў нацыянальнай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа

Міністэрства інфармацыі адмовіла грамадзкаму аўтаднанню “Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны” (ТБМ) на прапанову аб тэрміновым выданні дзяржавай насьценных беларускамоўных календароў з выявай класікаў беларускай літаратуры.

У лісьце за подпісам намесніка міністра інфармацыі Ігара Лапцёнка гаворыцца, што парадак выпуску выданняў з прыцягненнем бюджетных сродкаў “строга рэгламентаваны і выдзяленыне субсідыяў на выпуск календароў па замовах і дзеля патрэбай арганізаціяў, установаў, грамадзкіх аўтаднанняў не працугледжана”. Разам з тым, як зазначаецца ў лісьце, не выключаецца магчымасць выпуску насьценных беларускамоўных календароў “на ўмовах замовы з абавязковым выкупам накладу”.

У інтэрв’ю агенцтву БелаТАН старшыня ТБМ Алег Трушай назваў адказ міністэрства “праяваю аনтынацыя-

нальнай палітыкі і зъдзекам над людзьмі”. Паводле Трушава, адной з задачаў дзяржавы ў год 125-гадовага юбілею народных паэтаў Беларусі якраз і зъяўляеца выпуск такої прадукцыі з аплатай адпаведнай замовы. На думку старшыні ТБМ, дзяржава робіць “вялікую памылку”, не выпускаючы перакідныя ды насьценныя каляндары на беларускай мове. Ён мяркуе, што бюджетныя выдаткі акупіліся б цалкам, бо беларускамоўныя каляндары карыстаюцца вялікім попытам у грамадстве.

“З-за таго, што ТБМ ня мае сродкаў на выпуск таких выданняў, аўтаднанне будзе працягваць традыцыю выдання навялікіх беларускамоўных памятных каляндарыкаў, прысывеченых знамянальным датам айчыннай гісторыі і культуры, — пракаментаваў сітуацыю Алег Трушай. — У прыватнасці, аўтаднанне рыхтуе выпуск каляндарыкаў, прысывеченых 120-годдзю Алеся Гаруна і 90-годдзю Янкі Брыля”.